

Na osnovu Amandmana LXXXII tačka b) st. 5. i 6. na Ustav Republike Srpske, člana 115. Ustava Republike Srpske i člana 60. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 104/11 i 92/12), Vijeće za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda Republike Srpske, na sjednici održanoj 22. decembra 2016. godine, d o n i j e l o
je

ODLUKU

Utvrđuje se da Zakonom o Danu Republike Srpske, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na sjednici održanoj 25. oktobra 2016. godine, nije povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda.

O b r a z l o ž e n j e

Predsjedavajuća Vijeća naroda Republike Srpske dostavila je 29. novembra 2016. godine Ustavnom sudu Republike Srpske – Vijeću za zaštitu vitalnog interesa (u daljem tekstu: Vijeće) akt broj 03.1/I-510/16 od 29. novembra 2016. godine kojim se, na osnovu zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda, traži utvrđivanje povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u Zakonu o Danu Republike Srpske, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na sjednici održanoj 25. oktobra 2016. godine. Uz navedeni akt dostavljen je predmetni zakon, zatim Odluka o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda broj 03.2-5-129/16 od 2. novembra 2016. godine i Obrazloženje o povredi vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda broj 03.2-5-129/16-1 od 3. novembra 2016. godine. Naknadno je Vijeću dostavljeno Dopunsko obrazloženje zahtjeva za zaštitu vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda broj 03.2-5-129/16-2 od 30. novembra 2016. godine. U aktu predsjedavajuće Vijeća naroda se navodi da je Narodna skupština Republike Srpske na Dvadesetoj posebnoj sjednici, održanoj 25. oktobra 2016. godine, izglasala Zakon o Danu Republike Srpske broj 02/1-021-1239/16, te je, saglasno Amandmanu LXXXII na Ustav Republike Srpske, ovaj zakon dostavljen na razmatranje Vijeću naroda Republike Srpske. Klub delegata bošnjačkog naroda je pomenutim aktom odlučio da pokrene proceduru zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda, jer, kako se navodi u aktu Predsjedavajuće, smatra da je ovim zakonom povrijeđen vitalni nacionalni interes ovog naroda. S obzirom na to da Vijeće naroda nije postiglo saglasnost svih klubova povodom predmetnog zakona, kao ni Zajednička komisija Narodne skupštine i Vijeća naroda, pitanje je proslijeđeno Ustavnom sudu – Vijeću za zaštitu vitalnog interesa da odluči da li je osporenim Zakonom o Danu Republike Srpske povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda.

Odlučujući o prihvatljivosti zahtjeva, Vijeće je, na sjednici održanoj 6. decembra 2016. godine, donijelo Rješenje broj UV-14/16 kojim je utvrđeno da je prihvatljiv zahtjev Kluba delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske za utvrđivanje povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u Zakonu o Danu Republike Srpske, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na sjednici održanoj 25. oktobra 2016. godine.

Saglasno članu 50. st. 2. i 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 114/12 i 29/13), Vijeće je 6. decembra 2016. godine Klubu delegata srpskog naroda i Klubu delegata hrvatskog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske, kao i Narodnoj skupštini Republike Srpske dostavilo na odgovor pomenuto rješenje o prihvatljivosti zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda.

U odgovoru na Rješenje o prihvatljivosti zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda Narodna skupština Republike Srpske prije svega navodi da se, posmatrajući sa formalnopravnog aspekta, može konstatovati da Klub delegata bošnjačkog naroda nije formulisao prijedlog svojih amandmana na predmetni zakon, zbog čega Zajednička komisija Narodne skupštine Republike Srpske i Vijeća naroda Republike Srpske nije imala predmet rasprave, odnosno usaglašavanja. U vezi s tim iznosi se stav da se zahtjev Kluba delegata bošnjačkog naroda *de facto* odnosi na apstraktnu kontrolu ustavnosti, što ne može biti predmet odlučivanja od strane Vijeća. Time se, kako se ističe, ponavlja praksa zloupotrebe ustavnog instituta zaštite vitalnog nacionalnog interesa od strane podnosioca zahtjeva. Kada je riječ o materijalnopravnom aspektu zahtjeva, Narodna skupština smatra da isti nije utemeljen na Ustavu Republike Srpske. Naime, kako se u odgovoru navodi, iz Obrazloženja koje je dostavljeno uz Odluku o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa ne može se izvesti zaključak na koji način je osporenim zakonom došlo do povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda. Navodi ovog obrazloženja su paušalni i površni, odnosno nije konkretno navedeno na koji način je u konkretnom slučaju povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda. Pored toga, evidentna je i nekonzistentnost zahtjeva, uz nepotpuno i pogrešno tumačenje relevantnih ustavnih odredaba, kao i neosnovano pozivanje na praksu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Narodna skupština takođe smatra da je Vijeće naroda Republike Srpske izašlo iz ustavnog okvira utvrđenog članom 70. Ustava, dopunjenog amandmanima LXXVII i LXXXII koji utvrđuju nadležnost Vijeća naroda Republike Srpske u sferi zaštite vitalnog nacionalnog interesa, te ne podrazumijeva mogućnost da ova institucija, putem instituta zaštite vitalnog nacionalnog interesa, osporava ustavnost akata koje je usvojila Narodna skupština. Konačno, u odgovoru se ističe da se predmetni zakon odnosi i primjenjuje jednako na sve adresate, da je Dan Republike sekularan praznik, tako da se njime ne dovodi u diskriminirajući položaj nijedan konstitutivni narod u smislu povrede vitalnog nacionalnog interesa.

Klub delegata srpskog naroda i Klub delegata hrvatskog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske nisu dostavili odgovor na rješenje o prihvatljivosti zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda.

Zakonom o Danu Republike Srpske broj 02/1-021-1239/16, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala 25. oktobra 2016. godine, propisano je da se ovim zakonom utvrđuje Dan Republike Srpske, određuje nadležni organ koji uređuje način kako građani, republički organi i organizacije, organi jedinica lokalne samouprave, privredna društva, ustanove i druge organizacije i lica koja profesionalno obavljaju uslužno-preduzetničke djelatnosti, obilježavaju i praznuju Dan Republike (član 1), da se na osnovu potvrđene volje građana Republike Srpske 9. januar utvrđuje kao Dan Republike, te da se Dan Republike obilježava i praznuje kao sekularni praznik (član 2), da Vlada Republike Srpske svojom odlukom uređuje način obilježavanja i praznovanja Dana Republike (član 3), te da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske" (član 4).

U postupku odlučivanja o meritumu predmetnog zahtjeva Vijeće je imalo u vidu da je članom 5. stav 1. alineja 2. Ustava utvrđeno da se ustavno uređenje Republike temelji na obezbjeđivanju nacionalnih ravnopravnosti i zaštiti vitalnih interesa konstitutivnih naroda. Pored toga, Vijeće je uzelo u obzir da je zaštita vitalnih nacionalnih interesa konstitutivnih naroda Amandmanom LXXVII, kojim je dopunjen član 70. Ustava, utvrđena kao princip zaštite određenog kruga

kolektivnih prava kao što su: ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu adekvatno zastupljeni u zakonodavnim, izvršnim i pravosudnim organima vlasti, identitet jednog konstitutivnog naroda, ustavni amandmani, organizacija organa javne vlasti, jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka, obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno nasljeđe, teritorijalna organizacija, sistem javnog informisanja kao i druga pitanja koja bi se tretirala kao pitanja od vitalnog nacionalnog interesa ukoliko tako smatra 2/3 jednog od klubova delegata konstitutivnih naroda u Vijeću naroda. Prema tački 12. Amandmana XXXII na Ustav Republike Srpske, kojim je zamijenjen član 68. Ustava, Republika uređuje i obezbjeđuje, između ostalog, kulturu i zaštitu kulturnih dobara.

Istovremeno, Vijeće je konstatovalo da je u obrazloženju Odluke o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda, kao i u Dopunskom obrazloženju, navedeno da Klub delegata bošnjačkog naroda smatra da sadržaj Zakona o Danu Republike Srpske predstavlja povredu vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u smislu člana 70. Ustava Republike Srpske, koji je dopunjen Amandmanom LXXXII, stav 5. al. 5), 6) i 9), te da su njime povrijeđena ljudska prava i osnovne slobode propisane Ustavom. Naime, kako se ističe u ovom obrazloženju, predmetnim zakonom je propisano da se Dan Republike obilježava i praznuje 9. januara, što je neprihvatljivo za bošnjački narod, jer se na ovaj način krše prava Bošnjaka, kao konstitutivnog naroda, da budu jednakopravni i jednako tretirani u smislu promovisanja kulture, tradicije, vjere, kulturnog nasljeđa, odnosno da ovako propisan Dan Republike ne odražava identitet bošnjačkog naroda, već samo srpskog, koji se zbog toga nalazi u povlaštenom položaju. Klub delegata bošnjačkog naroda smatra da 9. januar nema simboliku kolektivnog zajedničkog sjećanja i ne predstavlja sve građane Republike Srpske, kojima i sam Ustav priznaje jednaka prava, a trebalo bi da bude povezan sa njegovanjem i čuvanjem tradicije svakog naroda i imati kohezionu snagu, odnosno okupljati sve građane oko zajedničkih vrijednosti. Međutim, kako navodi podnosilac zahtjeva, u spornom 9. januaru Bošnjaci ne prepoznaju dio svog identiteta, jer se ovaj datum odnosi na srpsku istoriju, tradiciju i nacionalni identitet, te se tako ove vrijednosti nameću pripadnicima bošnjačkog naroda i drugim građanima na području Republike Srpske. U obrazloženju se dalje ukazuje na Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U-3/13 od 26. novembra 2015. godine, kojom je utvrđeno da član 3. b) Zakona o praznicima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07) nije u skladu sa članom I/2 Ustava Bosne i Hercegovine, članom II/4 Ustava Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 1.1 i članom 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije i članom 1. Protokola broj 12. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, zbog čega, kako se ističe, 9. januar nije prihvatljiv kao Dan Republike Srpske. Nadalje, navodi se da Narodna skupština Republike Srpske nije postupila po ovoj odluci Ustavnog suda BiH, već je donijela osporeni Zakon o Danu Republike kojim je utvrdila 9. januar kao Dan Republike, čime su povrijeđeni vitalni nacionalni interesi konstitutivnog bošnjačkog naroda. Naime, kako se ističe, na ovaj datum 1992. godine, jednostrano, samo od starne srpskog naroda, usvojena je Deklaracija o proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine, koja nije podržana od strane ostalih naroda, zbog čega su, po mišljenju Kluba delegata bošnjačkog naroda, njihovi pripadnici diskriminirani. Konačno, imajući u vidu iznesene stavove, Klub delegata bošnjačkog naroda smatra da u konkretnom slučaju nije moguće putem amandmana postići odgovarajuće izmjene teksta

osporenog zakona, jer je isti u cjelini neprihvatljiv za bošnjački narod.

Polazeći od navedenih odredaba Ustava, normi osporenog Zakona o Danu Republike Srpske, te uzimajući u obzir navode Kluba delegata bošnjačkog naroda, kao i odgovora Narodne skupštine Republike Srpske na Rješenje o prihvatljivosti predmetnog zahtjeva, Vijeće je utvrdilo da Zakonom o Danu Republike Srpske nije povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda.

Prilikom ove ocjene Vijeće je, prije svega, imalo u vidu sadržaj osporenog zakona, iz kojeg, po mišljenju ovog vijeća, ne proizlazi da isti diskriminiše ili dovodi u podređen položaj bilo koji konstitutivni narod u Republici Srpskoj u pravu na uživanje garancija iz kruga vitalnih nacionalnih interesa definisanim odredbama Amandmana LXXXII, kojim je dopunjen član 70. Ustava, stav 5. al. 5), 6) i 9), a na koje se poziva podnosilac zahtjeva. Ovaj zakon, po ocjeni Vijeća, ne sadrži vjerske, niti nacionalne elemente koji bi mogli dovesti do eventualne dominacije konstitutivnog srpskog naroda u promovisanju kulture, tradicije ili vjere, kako to smatra Klub delegata bošnjačkog naroda. Naprotiv, članom 2. stav 2. predmetnog zakona je izričito predviđeno da se Dan Republike obilježava i praznuje kao sekularni praznik, što znači da nema religijskih, ni nacionalnih dimenzija, već podjednako tretira sve građane. Zbog toga Vijeće smatra da nema uporište stav podnosioca zahtjeva da se ovaj praznik odnosi samo na srpski narod. U obrazloženju o povredi vitalnog nacionalnog interesa u Zakonu o Danu Republike Srpske iznose se, po ocjeni Vijeća, u znatnoj mjeri politički stavovi, a nedostaje pravna argumentacija u svjetlu ustavnih garancija o zaštiti vitalnog nacionalnog interesa. Vijeće smatra da u konkretnom slučaju Klub delegata bošnjačkog naroda pogrešno i neadekvatno tumači osporeni zakon, te tako neosnovano izvodi zaključak o povredi vitalnog nacionalnog interesa ovog naroda. Isto tako, po mišljenju ovog vijeća, individualna percepcija ili lični odnos pojedinih pripadnika konstitutivnih naroda u pogledu određenih segmenata praznika Dana Republike Srpske ne može biti od uticaja na vitalni nacionalni interes naroda u cjelini. Vijeće istovremeno ukazuje na to da pitanje načina obilježavanja ovog praznika u praksi prije donošenja osporenog zakona, a što je posebno osporeno od strane podnosioca zahtjeva, ne može biti predmet razmatranja od strane ovog vijeća. Vijeće je pored toga konstatovalo da su u zakonodavstvu Republike Srpske jasno odvojeni vjerski i republički praznici. Tako su Zakonom o praznicima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07) kao republički praznici predviđeni Nova godina, Dan Republike, Međunarodni praznik rada, Dan pobjede nad fašizmom i Dan uspostavljanja Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, te su, pored toga, propisani i vjerski praznici koje obilježavaju građani-vjernici pravoslavne, islamske i katoličke vjeroispovijesti. Dan Republike Srpske, koji je sada regulisan posebnim zakonom, sekularnog je karaktera, dakle predstavlja republički praznik svih građana, bez obzira na nacionalnu ili religijsku pripadnost.

Na kraju, zahtjev za zaštitu vitalnog nacionalnog interesa Vijeće može ocjenjivati samo u odnosu na odredbe Ustava Republike Srpske kojima su definisani vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda, kao i postupak pred ovim vijećem za njegovu zaštitu.

Na osnovu izloženog Vijeće je odlučilo kao u dispozitivu ove odluke.

Ovu odluku Vijeće za zaštitu vitalnog interesa je donijelo u sastavu: predsjedavajući Milenko Arapović, predsjednik Ustavnog suda mr Džerard Selman i sudije: Vojin Bojanić, Amor Bukić, Zlatko Kulenović, prof. dr Duško Medić i Irena Mojović.

22. decembra 2016. godine

Vijeća za zaštitu vitalnog
interesa
Ustavnog suda Republike
Srpske
Milenko Arapović, s.r.